

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Lucie Myšáková

Historické proměny odborného obchodního vzdělávání v Olomouci

Olomouc 2017

vedoucí práce: Mgr. Pavel Neumeister, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila literaturu uvedenou v seznamu literatury a ostatních zdrojů.

V Olomouci dne 31. srpna 2017

.....
Lucie Myšáková

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Pavlu Neumeisterovi, PhD. za vedení a odborné připomínky k mé bakalářské práci. A v neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině, která mě podporovala.

Obsah

ÚVOD	6
1. Historie obchodu v Olomouci	8
1.1. Olomoucké cechy v 18. a 19. století.....	8
1.2. Rozvoj obchodu v Olomouci od 2. poloviny 19. století.....	9
1.3. Rozmach živností a průmyslu v Olomouci.....	10
2. Vývoj odborného obchodního školství do roku 1918	12
2.1. Gymnázia.....	12
2.1.1. Gymnázia v Olomouci.....	14
2.2. Reálky.....	15
2.2.1. Reálky v Olomouci.....	16
2.3. Reálná gymnázia.....	17
2.4. Počátky pokračovacích škol.....	18
2.5. Obchodní akademie.....	18
2.5.1. Další významné obchodní akademie.....	20
2.6. Školská správa	20
3. Historie odborného obchodního školství ve 20. a 21. století	21
3.1. Období po vzniku Československé republiky do roku 1938.....	21
3.1.1. Živnostenské pokračovací školy.....	22
3.1.1.1. Živnostenské pokračovací školy v Olomouci.....	23
3.1.1.2. Odborné střední školy v Olomouci po vzniku republiky.....	23
3.2. Období nacistické okupace.....	24
3.2.1. Okupace a její dopad na olomoucké školství.....	25
3.3. Období po 2. světové válce.....	25
3.3.1. Průmysl v Olomouci po roce 1945.....	26
3.3.2 Odborné střední školy v Olomouci po 2. světové válce.....	26
3.4. V období socialismu.....	28
3.4.1 Průmysl a obchod v Olomouci.....	28
3.4.2. Střední a odborné školy v Olomouci.....	28

3.5. Změny po roce 1989.....	29
3.5.1. Vzdělávací politika státu.....	29
3.5.2. Hospodářská komora Olomouc.....	31
3.5.3. Rozvoj středních škol v Olomouci.....	31
 4. Vývoj České obchodní akademie v Olomouci.....	 33
4.1. Vznik školy.....	33
4.1. 1 První rok školy.....	34
4.1. 2. Budova školy.....	35
4.2. Obchodní akademie v letech 1921 – 1945.....	36
4.3. Vývoj školy v letech 1946 – 1989.....	38
4.4. Škola od roku 1989 po současnost.....	39
 ZÁVĚR.....	 41
Seznam zkratek.....	42
SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ.....	43
SEZNAM PŘÍLOH.....	46
ANOTACE.....	49

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem zvolila téma Historické proměny odborného obchodního vzdělávání v Olomouci, které budu podrobněji rekonstruovat na příkladu proměn Obchodní akademie v Olomouci. K napsání této práce mě motivoval zájem o ekonomii, obchod a rozsáhlou historii této obchodní školy. V minulosti jsem tuto školu chtěla vystudovat, ale nakonec jsem se rozhodla pro studium na jiné střední škole. Přestože jsem vystudovala jiný obor, pracovní uplatnění jsem našla v oblasti ekonomiky a obchodu, ve které pracuji dodnes.

Cílem mé práce je zanalyzovat vývoj a proměny odborného obchodního vzdělávání v Olomouci v kontextu s obecnými ekonomickými, politickými a společenskými změnami na našem území a vytvořit tak ucelený přehled historických proměn odborného obchodního vzdělávání v Olomouci.

Historická rekonstrukce uvedených historických proměn bude probíhat na základě třístupňové analýzy.

V rámci makroanalýzy se zaměřuji na obecně společenské, ekonomické a politické změny, které vytvářely obecný rámec definující potřebu odborného obchodního vzdělávání. V rovině analýzy středního dosahu se zabývám problematikou obecných institucionálních a organizačních změn v této oblasti - rekonstrukce vzdělávací politiky státu. V rovině mikroanalýzy demonstрую uvedené změny na příkladu historických proměn obchodního vzdělávání v Olomouci, především na příkladu proměn Obchodní akademie v Olomouci.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zaměřuji na vývoj obchodu od řemeslnických cechů až po začínající živnosti a průmysl. V druhé kapitole se zabývám vývojem odborného obchodního školství od vzniku gymnázií až po odborné obchodní školy. Tato část je zmapována až do roku 1918. Třetí kapitola navazuje na proměny v odborném obchodním školství od vzniku Československé republiky až po současnost. V závěrečné čtvrté kapitole podrobněji zaznamenávám vývoj Obchodní akademie v Olomouci od jejího založení až po současnost.

Pro zpracování bakalářské práce byla použita odborná literatura. Jako primární zdroje sloužily archiválie Státního archivu v Olomouci, almanachy, výroční zprávy školy, Olomoucké archivní sborníky.

Moje bakalářská práce by měla poskytnout ucelený přehled historických proměn odborného obchodního vzdělávání v Olomouci v kontextu společenských proměn v naší zemi. Práce by měla stručně charakterizovat období od 18. století po současnost a zaměřit se na konkrétní školu, tedy Obchodní akademii v Olomouci.

1 Historie obchodu v Olomouci

V této úvodní kapitole se zaměřuji na vývoj obchodu v Olomouci od řemeslnických cechů až po začínající živnosti a průmysl. S rozvojem průmyslu a obchodu stoupala i potřeba odborného obchodního vzdělávání.

1.1 Olomoucké cechy v 18. a 19. století

Cechy byly řemeslnická nebo obchodnická sdružení, která vznikala už ve středověku a raném novověku. Členové těchto sdružení dbali na to, aby hájili svá práva, výrobky byly v určité kvalitě a za určitou cenu, předali zkušenosti svým učedníkům a vychovali z nich mistry ve svém oboru.

V Olomouci se největšího rozmachu a utužení cechovní řemeslné malovýroby dosáhlo v 18. století. V roce 1751 působilo v Olomouci 54 cechů, což bylo vůbec nejvíc v celé historii cechovnictví olomouckého. V olomouckých ceších bylo celkem 87 řemesel, 1744 řemeslníků (555 mistrů, 591 tovaryšů, 192 učňů a 42 vdov po mistrech, které provozovaly jejich řemeslo). Jak uvádí Čermák ve své knize *Historie a současnost podnikání na Olomoucku* „*Proti dosavadním zvyklostem v cechovním úřadování uvnitř cechů nastala změna v tom smyslu, že zatímco cechy vedly pouze základní evidenci členů, vybíraly nejrozličnější poplatky (jejich výše byla postupně sjednocena pro všechny cechy), volily přísežné a ustanovovaly dozor na trzích, o zásadních věcech jako např. o přijímání učňů, prohlašování nových mistrů, poskytování vlastních artikulí cizím cechům, řešení sporů mezi členy cechu i cechy samotnými apod. rozhodoval magistrát.*“¹Cechy v Olomouci se udržely až do doby jejich zrušení a to díky olomoucké barokní pevnosti. I průmyslová revoluce v první polovině 19. století nezasáhla řemeslnou výrobu v Olomouci. V některých městech jako byla Ostrava či Brno, nastal velký rozvoj manufaktur. V Olomouci však nebyla žádná továrna, a to i přestože roku 1836 byly zrušeny cechy pro tkalce a zaváděly se strojní tkalcovny. V nařízení z roku 1859 stálo, že v obvodu půl míle od olomoucké pevnosti musí být každá stavba schválena od vojenského velitele. Uvnitř města nebylo místo na zřízení továren a v tomto období nebyl zájem stavět továrny za hradbami města. Olomouc byla zcela bez průmyslové

¹ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004, s. 50.

výroby až do 60. let 19. století.² Charakter průmyslového podnikání ještě před zrušením pevnosti měly některé obilní mlýny. V Olomouci to byly mlýny: U Terežské brány, Nový mlýn před Kateřinskou bránou, Jakubský mlýn u Michalského výpadu, Lazecký mlýn, dále mlýny na Nových sádkách, v Hejčíně a v Holici. Průmyslový ráz měly i dva olomoucké pivovary, které měly vlastní sladovny.³

1.2 Rozvoj obchodu v Olomouci od 2. poloviny 19. století

V roce 1851 Olomouc měla 42 řemeslných cechů. Činnost řemeslníků rok od roku stoupala a v roce 1859 již čítala na 48 cechů. Téhož roku byl vydán císařem živnostenský řád, který řemeslnické cechy rušil a patřily k tomu i obchodní grémia, které doposud provozovaly obchodní činnost. Tento řád umožňoval podnikání všem občanům, kteří uhradili předepsanou daň. V podstatě otevíral bránu pro nové živnostenské podnikání široké veřejnosti. Kromě zaplacení daně musela být podána přihláška o živnosti na magistrátu a úřední povolení pro případ, že se jednalo o koncesované živnosti jako např. hostinští, obchody s uměleckými předměty, ale také stavitelské či tesařské živnosti, atd. Místo cechů byly zakládány živnostenské společnosti, tedy obchodní grémia. V roce 1871 bylo jako první založeno společenstvo olomouckých barvířů a v roce 1874 pak společenstvo obuvníků.⁴

Po zrušení řemeslných cechů byly živnosti rozděleny podle § 1 živnostenského řádu do tří skupin, na řemeslné, koncesované a svobodné. Pro živnostníky, živnostenské společnosti a obchodní živnostenské komory byla stanovena pravidla, tedy jejich práva a povinnosti pro výkon živnosti, kdy mohlo dojít k nabytí, pozbytí či zrušení takovéto živnosti.⁵

² ČERMÁK, Miloslav. *Olomoucká řemesla a obchod v minulosti*. Olomouc: Memoria, 2002., s. 93.

³ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 54-55.

⁴ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 22.

⁵ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, s. 25 – 26.

1.3 Rozmach živností a průmyslu v Olomouci

Od přelomu 19. století nastává růst maloobchodu, nových řemesel, živností a především průmyslu. Pozvolna začaly zanikat starší živnosti a řemesla jako byli tkalci, hrnčíři, mydláři, cínaři a jiní. Začaly vznikat nové obory jako stavitelství, elektrotechnika, instalatérství, opravy kol, motocyklů a automobilů. Dále pak drobní živnostníci jako holiči, cukráři, malíři, fotografové, drožkáři a nemalý růst zaznamenaly tiskárny. Tedy živnostenské podnikání v Olomouci zaznamenalo nárůst v různých oblastech podnikání. Živnosti byly rozděleny do 17 kategorií, z nichž nejrozšířenější byly obchodní živnosti. Největší rozvoj zaznamenaly živnosti stavební, konfekční, strojírenské a některé potravinářské obory.⁶

Největší rozmach živnostenských společenstev byl zaznamenán vydáním nového živnostenského řádu v roce 1883. Nový živnostenský řád přinesl řadu úprav a změn, i přestože v něm byl stále platný zákon z roku 1859. Rozdělení živností bylo pozměněno a byly zavedeny tzv. řemeslné živnosti. Jak je uvedeno výše, živnosti byly děleny do tří skupin. Živnost svobodnou, jak již z názvu vyplývá, mohl provozovat každý. Podmínkou však bylo zaplatit daný poplatek. Řemeslné neboli hlavní živnosti, kterých se v té době odhadovalo 54, mohl provozovat každý, kdo dosáhl věku 21 let. Dále pak osoba právnická s vedoucím, který byl vyučen příslušnému řemeslu a vlastnil průkaz způsobilosti jej vykonávat. Kdo však řemeslo nemohl vykonávat, byl státní úředník, voják či duchovní. Koncesované živnosti směl vykonávat pouze uchazeč, jenž prokázal potřebné znalosti a praxi v oboru. Mezi koncesované živnosti patřily: obchodní, tiskařské, zednické, tesařské, stavitelské, kamenické, studnařské, dopravní, dále pak živnost výčepnická, hostinská, pohřební apod.⁷ Začala se vytvářet společenstva jednotlivých živností, z nichž některá vstoupila do Obchodního grémia založeného v roce 1887. Rozdělení společenstev trvalo až do roku 1909, kdy byl vytvořen orgán sjednocující, a to Svaz společenstev.⁸ V Olomouci působila různá společenstva, roku 1884 byla založena tato: Společenstvo obuvníků, Společenstvo cukrářů a pekařů, Společenstvo řezníků a uzenářů, Společenstvo dopravních živností, Společenstvo živností šaticích a ozdobných a Společenstvo hostinských a kavárníků. O rok později byla založena společenstva jako: Společenstvo plastických živností,

⁶ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 54.

⁷ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004, s. 60.

⁸ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 54.

Společenstvo holičů a kadeřníků, Společenstvo čalouníků, stolařů a příbuzných řemesel, Společenstvo stavebních živností a Společenstvo živností zpracujících kov.⁹

Společenstva zastávala novou významnou funkci, a to péči o učně. Stanovovala se učební doba, která byla ošetřena učební smlouvou. Společenstva vystavovala i výuční listy po splnění příslušných zkoušek. Roku 1864 bylo vydáno nařízení, které navrhl ministr Thun a vláda jej schválila, ale opět nedošlo k jeho realizaci. Toto nařízení obsahovalo organizační řád pro opakovací a pokračovací vyučování. Z počátku se pokračovací školství v Olomouci rozvíjelo pozvolna. Již v roce 1848 byl učiněn první krok pro vznik pokračovací školy. Vyučovalo se jen v neděli a učitelé zde působili jako dobrovolníci bezplatně. Školu navštěvovalo okolo sto žáků z řad tovaryšů a učňů.

Olomoucká pevnost bránila v rozvoji olomouckého průmyslového podnikání. Díky zásadám, které vojsko stanovilo, si však Olomouc zachovala své historické centrum bez továren, které by narušovaly vzhled města. V roce 1868 byla sepsána petice o nutnosti odstranění olomouckých hradeb. Iniciátory petice byli: tehdejší starosta města Josef Engel, člen městské rady E. Swab, průmyslník a člen olomoucké Obchodní a živnostenské komory (dále jen OŽK) Max Machanek. Vzhledem k neshodám mezi městskými a vojenskými úřady nebyla petice říšským ministerstvem války akceptována. Hradby a opevnění byly odstraňovány postupně a jednotlivě, roku 1876 byla jako první odstraněna Hradská brána. Pevnost byla zrušena roku 1886 císařským dekretem. V roce 1894 město vykoupilo pozemky za hradbami a začaly se stavět průmyslové podniky jako sladovny, cukrovary, pivovary a železárny. V tomto období se také začaly zakládat OŽK, které měly na starost jak řemeslnou, tak obchodní výrobu. Vyjadřovaly se k normám a zákonům pro podnikatele. OŽK v Olomouci byla založena 6. května 1851.¹⁰

⁹ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004, s. 61.

¹⁰ ČERMÁK, Miloslav. *Olomoucká řemesla a obchod v minulosti*. Olomouc: Memoria, 2002. s. 99.

2 Vývoj odborného obchodního školství do roku 1918

Významným obdobím pro vývoj odborného vzdělávání byla doba od 2. poloviny 19. století, kdy docházelo k výraznému rozvoji hospodářství a obchodu v naší společnosti. Vznikala řada odborných škol. Počet gymnázií, reálných gymnázií a reálek se zvyšoval. V tomto období došlo k největšímu rozmachu obchodního školství, i když jeho počátky spadají již do 18. století, kdy začaly vznikat první gymnázia.

2.1. Gymnázia

Roku 1599 byla přijata jezuitským řádem směrnice, která určovala stavbu humanitárního studia, které museli absolvovat žáci s elementárním vzděláním, kteří dále chtěli studovat na univerzitě. Směrnice s názvem *Ratio et institutio studiorum Societatis Jesu* určila strukturu humanitárního studia na velmi dlouhé období a to téměř na dvě staletí. Humanitární studia neboli gymnázia měly délku studia původně pět let a později šest let. Cílem tohoto studia bylo vychovat studenty jako křesťany a lidi s úctou k rodině, pracovitě a pilné, kteří najdou uplatnění ve společnosti. Při vyučování byl kladen důraz na dosažení latinské výřečnosti v co nejvyšším stupni. Podle stupně znalosti latiny byla rozdělena výuka v jednotlivých třídách gymnázia. Nejnižším stupněm znalosti latiny byli žáci označováni jako *rudimentaristé* či *parvisté*, dále pak vzestupně jako *principisté*, *gramatici*, *syntaxisté*, *poetici* a *rétoři*.

V prvním až třetím roce byla výuka věnována základům latiny a řečtiny, mateřskému jazyku se podobně jako v celé Evropě nevěnovali vůbec. V dalších ročnících se poté věnovali gramatice jazyka latinského. Studenti gymnázia pocházeli převážně z měst, méně pak z venkova a šlechta představovala menšinu těchto studentů. Cílem státu bylo dosazovat na vedoucí místa osoby šlechtického původu. Gymnaziím bylo státem vyčítáno, že způsob výuky je již zastaralý a nevěnují žádnou pozornost reálným předmětům, jako byly přírodní vědy, cizí jazyky a historie.

V roce 1735 byl vydán patent, který dokonce nařizoval zavádění reálných předmětů na gymnáziích. Což se prosazovalo velmi pozvolna a stále zůstávala v popředí humanistická příprava studentů na gymnáziích. Hlavně proto, že na tehdejší olomoucké univerzitě, která

měla dvě fakulty, se přednášelo latinsky. Co se týká počtu žáků na olomouckém jezuitském gymnáziu, bylo tehdy největší na Moravě.¹¹

Reforma gymnázií byla v roce 1775, kdy gymnázia přešla do zprávy státu. Vzhledem k nedostatku financí byla převážná část gymnázií zrušena. Hlavním vyučovacím předmětem byla stále latina, ale podle nových osnov od třetí třídy byla vyučovacím jazykem němčina. Podmínkou pro studium na takovémto typu střední školy bylo dovršení deseti let žáka a složení přijímacích zkoušek.¹² „Tyto osnovy platily celých 29 let. Po roce 1802 vznikla nová řádová gymnázia, čímž opět zesílil vliv církve ve školství, který byl potlačen zrušením jezuitského řádu a reformami Josefa II.“¹³

Za vlády Marie Terezie byli jezuité ve vedení pražské i olomoucké univerzity, stejně tak gymnázií, kde se o vedení dělili s pavlány a piaristy. Díky dvorskému dekretu, který byl vydán 25. května 1777, došlo k výraznému snížení počtu gymnázií v zemích českých. V gymnáziích, která byla zrušena, se začaly zřizovat hlavní a městské školy. Hlavní školy jako čtyřtřídní a městské jako trojtřídní. Ve všech těchto školách se vyučovalo německy.¹⁴

V Olomouci byla otevřena první veřejná hlavní škola v roce 1774. Škola mívala až čtyři třídy a vyučovaly se zde předměty, které připravovaly žáky na další studium. Mohli se poté věnovat například obchodu, řemeslům, zemědělství či vojenské kariéře. Hlavní škola se neřadila mezi tzv. měšťanské školy. Avšak měla již tolik vyučovacích předmětů, díky kterým vzdělanost na škole byla srovnatelná již se zmiňovanými měšťanskými školami.¹⁵ Pro srovnání na školách hlavních vyučovalo se předmětům, jako byly: základy latiny, druhý zemský jazyk, písemnosti, kreslení, zeměpis, měřičství, dějepis, domácí i polní hospodářství. Povinnými předměty na trojtřídní měšťance pak byly: zeměpis, dějepis, vyučovací jazyk s písemnostmi, přírodopis, počty s jednoduchým účetnictvím, kreslení, krasopis, zpěv, tělocvik a kolem 28 hodin týdně německého jazyka.¹⁶

Až do poloviny 19. století byla na gymnáziích rozšířena výuka latiny, zatímco výuka přírodovědných předmětů byla v ústraní. Přírodní vědy se větší míře vyučovaly na tzv. reálkách. Od podzimu roku 1848 byla zřízena osmitřídní gymnázia, kde v některých

¹¹ ŠMERAL, Jiří., BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce I.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2009. s. 407.

¹² MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, I. Část (1850-1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s. 110.

¹³ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I., *Vývoj školských soustav v Českých zemích*, Olomouc, 1989, rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 63/II/10.

¹⁴ BĚLINA, Pavel. *Dějiny země Koruny české II.* 9. vyd. Praha: Paseka, 2003. s. 45-46.

¹⁵ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, I. Část (1850-1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s. 116.

¹⁶ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, I. Část (1850-1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s. 127.

z nich bylo vyučováno v českém jazyce. V roce 1849 byl vydán v platnost „*Nástin organizace gymnázií a reálek v Rakousku*“.¹⁷ Tento rok byl začátkem vzniku našich současných gymnázií.

V září pak byla vydána společnou prací F. Exnera a H. Bonitze „*Organizační osnova gymnázií a reálek v Rakousku*“.¹⁸ Úkolem gymnázií dle této osnovy bylo poskytovat vyšší všeobecné vzdělání s použitím řeči klasických a tedy i s příslušnou literaturou a zároveň připravit žáky pro studium na univerzitě. Gymnázium je již osmitřídni díky spojení do té doby šestitřídniho gymnázia spolu s dvouletým filozofickým kurzem. Tímto se gymnázium rozděluje na nižší a vyšší po 4. ročnících, takže učební plán není zaměřen jen na výuku klasických jazyků, nýbrž i na tzv. reálie. Dochází tedy k vzájemnému propojení předmětů humanitních i reálních. Vzhledem k většímu zastoupení reálií došlo ke značnému přetížení osnov. Počet týdenních hodin stoupl z dosavadních 18 na 30 hodin. Tyto nedostatky vyvolávaly nespokojenost s Organizační osnovou a roku 1858 vláda přislíbila revizi osnov. Ale i poté stále nedocházelo k úpravám a to díky přičinění hlavně H. Bonitze. V roce 1861 žádal pedagog dr. Čupr v říšské radě o studijní reformu. Cílem mělo být vytvořit jak pro gymnázium, tak pro reálku jednotný čtyřtřídni podklad. A z této školy nižší by poté byla možnost nastoupit jak na gymnázium, tak na reálku. Avšak Čuprův návrh zůstal bez vyřízení a tak zůstala gymnázia nezměněna až do roku 1908, kdy proběhla nová středoškolská anketa. Roku 1909 se díky této anketě vydávají nové učební osnovy.¹⁹

2.1.1 Gymnázia v Olomouci

Na Olomouckém německém gymnáziu se od roku 1848 vyučovalo česky. Prostor pro vyučování českého jazyka byl sice jen dvě hodiny týdně, ale od roku 1861 se začaly vyučovat v češtině i jiné předměty. Gymnázium bylo rozděleno na oddělení německé a „slovanské“. Ředitelem gymnázia byl od roku 1859 Karel Heinrich Wibiral.²⁰

¹⁷ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, 1. Část (1850-1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s. 110.

¹⁸ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 463.

¹⁹ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 464 – 466.

²⁰ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 35.

2.2. Reálky

Do počátku 19. století byly gymnázia jedinou střední školou. Lidé co se chtěli věnovat povoláním jako např. řemeslníci nebo kupci museli navštěvovat tyto gymnázia, aby dosáhli vyššího vzdělání. Učili se klasickým jazykům, které ke svému povolání vůbec nepotřebovali. Gymnázia sloužila spíše jako průprava na univerzitu. Měšťanstvo stále více kladlo důraz na to, aby se gymnázia přizpůsobily potřebám praktického vzdělání. Tímto se jednotná škola rozdělila a začaly se zřizovat první reálné školy.

Zpočátku se zřizovaly školy odborné jako např. strojírenské či obchodní. Tyto reálné školy byly většinou dvouleté. Od první poloviny 17. století byla v Praze škola inženýrská, která byla v roce 1806 jmenována na ústav polytechnický. V roce 1833 byla založena královská stavovská reální škola, která byla dvoutřídní a sloužila jako přípravná škola pro polytechniku. Ve stejném roce byly založeny reálky v Rakovníku hospodářsko-lesnická a v Liberci průmyslnícko-obchodní. V roce 1848 byla ještě snaha reálku trojtřídní spojit se školou měšťanskou a vytvořit z ní tzv. školu pokračovací, která měla žáky připravit na praktický život. Nakonec se podařilo reálku zorganizovat jako ústav šestitřídní, kde již neplnila úkol obecně vzdělávací, ale měla sloužit k výuce literatury a jazyků moderních. Pro šestitřídní reálku byli i pánové Exner a Bonitz, kteří ovšem nezastávali názor, aby reálky plnily úkol vyšší a obecně vzdělávací.

Organizace reálek z r. 1849 byla taková, že nižší reálky měly být přičleněny školám měšťanským. Připravovaly žáky pro praktický život a byly zde ročníky jak teoretické, tak i praktické. Nižší reálky pak byly dvouleté, tříleté nebo čtyřleté podle potřeb. Nižší reálky mohly fungovat samostatně bez vyšších reálek. Ale reálka dvoutřídní musela být součástí školy obecné. Vyšší reálky byly tříleté. Žáci se na ni připravovali právě na nižší reálce čtyřtřídní, kde byla i možnost postoupit na vyšší reálku ze třetí třídy a vynechat tak čtvrtou třídu praktickou. V Praze 15. října 1849 byla otevřena první šestitřídní reálka.²¹

Vývoj reálných škol propukl tedy ve třicátých letech 19. století. Reálné školy vznikaly ze škol normálních a to podle plánu z 21. ledna 1804, který byl zaměřen na tzv. reálie. Jak už jsem zmínila výše, roku 1833 vznikla první reálná škola v Rakovníku, druhou byla škola v Liberci, kterou roku 1837 založila německá Průmyslová jednota. Avšak zlomový byl rok 1851, kdy můžeme hovořit o reálných školách jako takových. Tyto školy měly dva stupně nižší a vyšší. Kde nižší stupeň byly první tři třídy a vyšší stupeň celkem šest tříd. Ministr

²¹ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 468 – 469.

osvěty hrabě Lev Thun právě tohoto zmiňovaného roku podal návrh o reálných školách, který měl upravovat základní a technické vzdělávání. Reálné školy navštěvovaly děti řemeslníků a byly přípravou technického směru pro vysokoškolské studium. Roku 1867 došlo u reálných škol ke změně v systému a to, že již sloužily jen pro přípravu žáků na vysoké školy²²

2.2.1 Reálky v Olomouci

Už v polovině 19. století v Olomouci docházelo v rámci vzájemných vztahů Čechů a Němců, k rozporům či nesvárům. Tyto konflikty poznamenalo především školství. Děti z českých rodin mohly navštěvovat pouze německé hlavní školy. V Olomouci nebyla žádná česká škola. Od třicátých let 19. století byla jediná škola, kde se vyučovalo česky stavovská akademie, a to jen nejvýše tři hodiny v týdnu. Češi žijící v Olomouci převážně byli jen z řad služebnictva, dělníků, řemeslníků a malých obchodníků. Po celé Olomouci se mluvilo německy.

„V polovině 19. století platila tzv. tereziánská školská soustava z let 1774 – 1775.“²³ Právě v poslední třetině 18. století docházelo k rozmachu školství vlivem rozvoje manufaktur a továren. Pracovníci, kteří měli v tomto odvětví vykonávat činnost, potřebovali získat znalosti, dovednosti, vědomosti a návyky. Snaha byla zvýšit elementární vzdělání, které mělo za úkol zajistit výuku pro prostý lid. Tyto okolnosti měly podporovat zemědělství, průmysl a centralistické i germanizační snahy rakouské monarchie.²⁴

Olomoucká německá vyšší reálka vznikla v roce 1854. Rozdíl mezi gymnáziem a reálkou byl v dalším uplatnění a kvalifikaci absolventů. Zatímco na gymnáziích vyučovalo se všeobecně, reálné školy připravovaly studenty na budoucí povolání zaměřené na obchod a průmysl. Dále pak na studium na vysokých školách zaměřených na hospodářství a techniku. Dne 21. května 1854 byl jmenován do funkce ředitele školy Ferdinand Hönig von Hönigsberg. Školní rok byl zahájen téhož roku dne 5. října.²⁵ Škola nejprve sídlila v nynější Slovenské ulici v budově, která patřivala jednomu z nejvýznamnějších šlechtických rodů Žerotínů. Budova prošla hodně změnami a vystřídal se zde několik majitelů.

²² ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, s. 25 – 26.

²³ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. Století do roku 1960, 1. Část (1850-1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s. 109.

²⁴ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. Století do roku 1960, 1. Část (1850-1918)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. s. 109.

²⁵ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 35.

Od roku 1742 až do roku 1854, kdy byla zřízená olomoucká vyšší reálka, budovu obývalo vojsko. Škola se ale záhy přestěhovala, vzhledem k nevyhovujícím podmínkám budovy, do školy na Mořickém náměstí.

V roce 1884, kdy už byly v Olomouci zřízeny české školy, a to Slovanské gymnázium a později i veřejná obecná škola. Čeští obchodníci a podnikatelé podávali žádosti o zřízení českých reálek. Podobně jako tomu bylo u zřizování české obecné školy, proběhly boje s olomouckou radnicí. O založení české reálky se zasloužila Matice školská za podpory českých finančních ústavů, starostů z okolních obcí, ale i od českých olomouckých spolků. V roce 1902 radnice ustoupila a česká reálka v Olomouci byla založena. Výuka byla zahájena téhož roku v budově na Bělidlech. Reálka byla vedena jako soukromý ústav Matice, ale o pět let později se stala školou státní.²⁶

2.3. Reálná gymnázia

V 19. století dochází k potřebě zreálnit veškeré lidské vědění. Namísto studia historie je studium více zaměřováno na přímé pozorování. K tomu sloužily přírodní vědy. Spojením tradičního gymnázia a reálky vznikala reálná gymnázia. Výsledkem tohoto spojení bylo, že vyučování na gymnáziích bylo zreálněno. Na gymnáziích stále přetrvávaly jako hlavní předměty výuky latina a řečtina. V tehdejší době docházelo k úpadku řečtiny. I přes nesouhlas pedagogů tento jazyk nechat zaniknout, se řečtina vytrácí. Řečtina už není všem gymnazistům potřeba a tak je zachována pouze na vyšších gymnáziích. Byla jakási potřeba obětovat řečtinu, aby se uvolnilo místo pro výuku živého jazyka a reálných věd. Proto vznikala reálná gymnázia, kterých bylo několik typů.²⁷ Patřila mezi ně: nižší reálná gymnázia, osmitřídní reálná gymnázia, reformní reálná gymnázia, dále pak reálné gymnázium typu děčínského a typu valašskomeziříčského.

Boje proti zastaralým gymnáziím a zvláště proti řečtině jsou stále větší. V Uhrách roku 1890 je již řečtina odstraněna z povinných předmětů. Gymnázia podle právníků, mediků či profesorů nejsou již schopna vzdělávat dle jejich potřeb. Již nejsou dostatečnými průpravnými školami. Roku 1908 byl svolán do Vídně parlament školský, tedy anketa školská, která projednávala otázky organizace reálných gymnázií. Výsledek jednání byl tento: „*Trvající*

²⁶ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 65.

²⁷ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 474 – 476.

*školské typy, osmitřídni humanistické gymnasium a sedmitřídni reálka jako takové potvrďtež dále, ale učebná jejich osnova buď podrobena důkladné reformě. Vedle nich budiž zřízeno jako nový typus reálné gymnásium s latinou, bez řečtiny, za to však s jedním moderním jazykem a silným zdůrazněním realistických věd.*²⁸

2.4 Počátky pokračovacích škol

S rozvojem průmyslu, řemesel a obchodu docházelo ke stále větší potřebě založit pokračovací (učňovské) a odborné školy. První komerční učiliště v Olomouci Gremial Handelsschule zahájilo výuku v roce 1887 za podpory profesorů německé reálky. V roce 1894 byla založena tříletá kupecká škola za podpory olomoucké radnice, grémia olomouckých obchodníků a OŽK (Obchodní živnostenské komory). Krátce na to byla založena i dvouletá dívčí škola stejného zaměření. Vzhledem k probíhající reformě obchodních škol se v roce 1900 obě školy spojily s nově vzniklou Německou obchodní akademií.

Nejstarší obchodní školou pokračovací byla škola v Liberci z r. 1854, dále pak v Karlíně, Teplicích, Děčíně, Mostě, Chrudimi, atd. Téměř ve všech těchto školách se vyučovalo německy. Další pokračovací školy vznikaly až po únoru roku 1883, kdy vznikla nová organizace školství pokračovacího, a byly příznivější podmínky pro rozvoj tohoto školství. Ve městech se kupecké školy pokračovací převážně spojily buď s dvojtřídními, nebo vyššími obchodními školami. V některých městech i s průmyslovými učilišti.

2.5 Obchodní akademie

Průkopníkem českého obchodního uvědomění vůbec, byl Antonín Skřivan, který se sám vyučil obchodu. Dále poté vyučoval a stal se vyhledávaným učitelem. Od roku 1848 působil v Praze a to téměř čtyřicet let. Také proto byl nazýván „otcem českého obchodnictva“. V roce 1856 založil obchodní školu v Praze, kde se od roku 1861 přednášelo také česky. Jeho žáci vytvořili jakýsi základ českého obchodnictva. V roce 1862 si vytvořili svoje první středisko „Merkur“. Skřivanova škola byla dlouhé období jedinou školou tohoto druhu, kde se vyučovalo česky. Časem se připojila i další obchodní učiliště. Avšak tyto učiliště již byly nedostačující. Byla potřeba vyššího obchodního vzdělání, kde vedle

²⁸ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 480.

odborných předmětů, měla probíhat výuka předmětů se všeobecným zaměřením. I když v Praze byly školy pokračovací a vyšší obchodní zřízeny za většinové finanční podpory pražských obchodníků, na školách se i přesto vyučovalo jen německy. Probíhaly snahy jak ze strany žactva obchodní akademie pražské, tak i obchodního spolku „Merkur“, aby se na škole vyučovala čeština a byla zařazena mezi předměty povinné. Roku 1870 na schůzi spolku „Merkur“ podal Jan Otto, který byl zároveň i jeho jednatelem, návrh, který měl vést k založení samostatné obchodní akademie české.²⁹

Spolek „Merkur“ návrh jednohlasně přijal a postaral se o přípravné práce. Spolu s „Merkurem“ se vedení ujal „Sbor pro zřízení a vydržování československé akademie obchodní v Praze“³⁰, který opatřil schválení od školní rady. 5. března roku 1872 podpořili svým podpisem návrh na zřízení české obchodní akademie „m.j. také Palacký, Rieger, Sladkovský, Eduard a Julius Grégrové, Tomáš Černý, Otakar Zeithammer“³¹ a téhož roku „dne 14. dubna zvolen první výbor správní v čele s Aloisem Olivou a Janem Ottou.“³² Školním radou byl Josef Wenzig. Nová československá obchodní akademie v Praze se nacházela v obecním domě v 1. poschodí „na Malém náměstí staroměstském“. Dne 8. října začalo vyučování, otevřené byly 2 ročníky s přípravkou. Na školu nastoupilo 135 žáků.

Ředitelem byl Emanuel Tonner, který byl zvolen spolkem. V roce 1877 pak byla přípravka zrušena a vyučovalo se již ve třech ročnících. „K předmětům dosavadním (účetnictví, kupeckému počtářství, nauce o zboží, obchodnímu zákonodárství, národnímu hospodářství, přírodopysu a lučbě, zeměpisu a dějepisu, jazykům, krasopisu a těsnopisu) přistoupila zejména dobrověda, nauka obchodní, počtářství obecné, obchodní statistika a lučební technologie.“³³

V květnu roku 1873, což bylo necelý rok po založení obchodní akademie, proběhla krize na vídeňské burze, která se do značné míry dotkla obchodu u nás a vůbec celého hospodářství. Což vedlo k tomu, že opadl zájem vyučovat se na akademii obchodní. Počet žáků stále klesal a akademie musela být podporována obcemi, podniky a ministerstvem obchodu, aby nezanikla. Zlepšení této situace nastalo až v roce 1879, kdy už škola měla 3 třídy. Žáků stále přibývalo a v roce 1884 jich už měla obchodní akademie 304.

²⁹ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 861 – 862.

³⁰ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 862.

³¹ Tamtéž, s. 863.

³² Tamtéž, s. 863.

³³ AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913, s. 865.

Během let došlo na obchodní akademii i ke snížení počtu žáků např. při cukrovarské krizi, dále pak kolem roku 1900, kdy proběhlo zdražení studia. Tato situace se odrazila na počtu žactva na akademii a počet žáků se snížil z 601 na 420. Od roku 1906 již počet žáků jen rostl. Dokonce byla zřízena i dívčí sekce, kde bylo přijato 50 žákyň. Například v roce 1911 studovalo na obchodní akademii 1370 žáků.

2.5.1 Další významné obchodní akademie

Druhou obchodní školou vyšší byla obchodní akademie v Chrudimi, která zahájila činnost v listopadu roku 1882. Dále následovaly obchodní akademie v Hradci Králové, která otevřela své brány v září roku 1895. V roce 1896 pak škola obchodní v Plzni.³⁴

Vývoj obchodních akademií na Moravě

Do poloviny roku 1890 nebyla na Moravě žádná obchodní škola veřejná. Jediná škola obchodní byla soukromá, a to Ruprichova v Brně, se kterou byla spojena německá škola obchodní „odborná obchodní škola obchodního grémia brněnského“.

První českou školou na Moravě byla Vyšší obchodní škola v Prostějově, která byla založena v roce 1894. Téhož roku byla zřízena německá vyšší obchodní škola v Olomouci a o rok později v Brně. Tyto dvě školy byly zřízeny za pomoci olomoucké a brněnské živnostenské a obchodní komory.³⁵

2.6 Školská správa

Od roku 1867 se definitivně začala konstituovat školská správa. Tedy ministerstvo kultu a vyučování, které bylo zahrnuto do celkové politické správy. Toto ministerstvo vykonávalo veškerou správní činnost v oblasti náboženských kultů všech vyznání, které byly uznané státem. V oblasti školství ministerstvo řídilo všechny vyučovací soustavy a dohlíželo na školství jako celek s výjimkou některých veřejných či soukromých škol. Jako například živnostenské školství, které spravovalo ministerstvo obchodu. Správou národních a středních škol byly pověřeny zemské školní rady, zřízené vždy pro příslušnou oblast. V 90. letech byly rady rozděleny, a to na odbor český a německý.³⁶

³⁴ Tamtéž, s. 870.

³⁵ Tamtéž, s. 870 -871.

³⁶ JANÁK, Jan., HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 330 – 331.

3 Historie odborného obchodního školství ve 20. a 21. století

3.1 Období po vzniku Československé republiky do roku 1938

Dne 28. října 1918 vznikl samostatný československý stát, Československá republika. Školský systém se však se vznikem republiky příliš nezměnil. Nadále platil školský zákon z roku 1868 a 1869, ve kterém proběhlo jen několik nepatrných úprav. Školský zákon byl poté několikrát novelizován a dne 13. července 1922 proběhla změna v zákoně a vznikl tzv. *malý školský zákon*.³⁷ Dne 1. února 1938 vešel v platnost *Nový školní řád*, který nahradil školní a vyučovací řád z roku 1905. Tento řád však stanovoval pravidla jen pro obecné, měšťanské a pomocné školy. Školy střední měly svůj vlastní vnitřní školní řád, vždy specifický pro každou školu. Školní řády pro střední školy byly schvalovány a připomínkovány ZŠR (zemskou školní radou).³⁸

Od roku 1919 docházelo na celém území Československé republiky k postátňování škol. Ve stejném roce došlo k reformě středních škol, která stanovila nový rozsah výuky náboženství³⁹, a tím se posílila výuka přírodních věd a mateřského jazyka. Usilovalo se o přiblížení jednotlivých druhů středních škol, tedy o zjednodušení celého systému. Rozdíl mezi gymnáziem a reálným gymnáziem byl v tom, že na gymnáziu byla stále výuky řečtiny (28 hodin) a na reálných gymnáziích byl tento fond rozdělen na výuku francouzštiny (23 hodin) a výuku deskriptivní geometrie (5 hodin).⁴⁰

Po rozpadu rakousko-uherské monarchie vznikla Československá republika, která již byla postavena před zcela jinou hospodářskou situací v zemi. Vlivem války se změnil stav v oblasti průmyslu a došlo i k přeměně celého hospodářství. Většina hospodářských styků s cizími zeměmi nevydržela, i vnitřní trh byl oslaben. Utrpěl hlavně textilní průmysl, který ztratil odbytiště. O hospodářský rozvoj nové republiky se zasadila česká buržoazie, které napomáhala aktivita lidu. Začala nová éra podnikání v českých zemích a na Slovensku. Hospodářství naší země bylo zaměřeno na odvětví textilního průmyslu, i když za první světové války utrpěla výroba pokles. Rozvoj zaznamenal potravinářský průmysl

³⁷ Stanovil osmiletou povinnou školní docházku.

³⁸ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010., s. 81.

³⁹ Od 6. ročníku nepovinná

⁴⁰ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I., *Vývoj školských soustav v Českých zemích*, Olomouc, 1989, rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 63/II/10. s. 14.

a zemědělství. V roce 1920 proběhla pozemková reforma a utvářela se kapitalizace venkova. Se zaváděním nových zemědělských strojů se rozšířil i průmysl. Došlo k rozvoji celého národního hospodářství a průmyslové výroby. Tento rozvoj měl vliv na celou společnost a také na oblast odborného školství.⁴¹

Československý národ patřil k nejvzdělanějším zemím v Evropě. Začala vznikat celá řada nových středních odborných škol, které byly rozděleny na průmyslové a ostatní specializované školy. Průmyslové školy se pak dělily na elektrotechnické, strojnické, stavební a chemické. Zatímco specializované odborné školy byly rozděleny podle odvětví např. textilní, tkalcovské, krejčovské, hornické, obuvnické, sklářské, mlynářské, pro zpracování dřeva a kovů apod. Velmi významné a rozšířené pak byly dvouleté obchodní školy, obchodní akademie a školy pro ženská povolání (tzv. rodinné školy). Mezi střední školy se také řadily čtyřleté učitelské ústavy a hospodářské školy (zemědělské, lesnické), které spravovalo ministerstvo zemědělství. V ČSR (Československé republice) bylo v roce 1929 zaznamenáno 347 středních škol a učitelských ústavů, z toho 99 odborných a průmyslových škol, 121 dvouletých obchodních akademií a 35 obchodních akademií. Po roce 1930 se začaly zřizovat instituce pro vzdělávání učitelek. Význam odborných škol se zvyšoval. Vzrostla potřeba dělníků a úředníků, tedy celkový trend směřoval ke vzdělání na odborných školách.⁴²

3.1.1 Živnostenské pokračovací školy

Nejvíce postiženy válkou byly živnostenské pokračovací školy, a i po roce 1918 se jejich situace moc nelepšila. Financování těchto škol bylo stále ve stejné výši jako před válkou, ale vzhledem k inflaci již nedostačující. Ministerstvo školství se snažilo příspěvky zvýšit, hlavně v oblasti mezd pro učitele. Živnostenské školy pokračovací neměly moc vysokou úroveň vzhledem k ostatním školám. Rozdíl byly jak v oblasti mezi školami odbornými a všeobecnými, tak ve vývoji jednotlivých oblastí státu, tedy mezi venkovem a městem. Ve školách se vyučovalo do pozdních hodin, někdy i do 20. hodiny večer. Vyučovat po 18. hodině bylo sice zakázáno, ale vzhledem k tomu, že se školy potýkaly

⁴¹ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, s. 44 – 45.

⁴² BARTOŠ, Josef, TRAPL, Miloš. *Československo 1918-1938*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. s. 77-79.

s nedostatkem místností a počtem učitelů, byla povolena výjimka. Zvláště pak ve větších městech, kde byla situace v tomto ohledu ještě více nepříznivá.⁴³

„I když nedošlo v živnostenském školství pokračovacím ke kvantitativním změnám (zvláště v podmínkách pro vyučování), přesto nastal v prvním desetiletí buržoazně demokratické ČSR intenzivní kvantitativní rozvoj pokračovacího školství.“⁴⁴

3.1.1.1 Živnostenské pokračovací školy v Olomouci

Po roce 1918 působilo v Olomouci šest českých a tři německé pokračovací školy živnostenské. Na provozu těchto škol se podílely jak město Olomouc, tak i Obchodní a živnostenská komora s dalšími živnostenskými korporacemi. Nákladů na mzdy se ujal stát. Netrvalo však dlouho a v Olomouci byly opět všechny školy pokračovací otevřeny a s rozvojem trhu vznikaly další. Od školního roku 1919/1920 měly tyto školy vlastní správu a inventář. Obnovena byla všeobecná živnostenská škola pokračovací v Komeniu založena roku 1883, dále kupecká škola založena roku 1901 a v roce 1919 připojena k České obchodní akademii. Založeno bylo mnoho škol pro určité živnosti jako např.: škola krejčovská, stavební, truhlářská, cukrářská a pekařská, potravní, dřevozpracující, kovodělná, knihařská, elektrotechnická, zahradnická, atd. Před vznikem republiky v Olomouci působily kromě všeobecné „živnostensky“ a kupecké školy také škola obuvnická, kovozpracující, kovodělná a pro ženy oděvnická.⁴⁵

3.1.1.2 Odborné střední školy v Olomouci po vzniku republiky

V nové republice již byly zavedeny české i německé střední školy, které úspěšně pokračovaly ve své činnosti. V Olomouci působily tyto české střední školy: Česká státní reálka založena roku 1902, Československé státní reálné gymnázium (bývalé Slovanské) založeno roku 1867, Dívčí reformní reálné gymnázium vzniklo v roce 1919 a působilo jako spolkové lyceum, Řádové dívčí gymnázium konventu dominikánek v Řepčíně založeno v roce 1899, Český soukromý učitelský ústav v Řepčíně, Soukromý ústav pro vzdělání

⁴³ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, s. 46 – 47.

⁴⁴ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, s. 47.

⁴⁵ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 168.

řeholních učitelek domácích nauk, Ženský učitelský ústav Řádu sv. Voršily, Český soukromý ústav pro vzdělání učitelek domácích nauk Řádu sv. Voršily, Česká obchodní akademie založena roku 1919, Zemská vyšší hospodářská škola.

Po první světové válce v Olomouci působily také německé střední školy. Nové německé školy již nevznikaly, ale naopak některé již ukončily své působení pro nedostatek zájemců o studium. Jmenovitě to byly tyto školy: Německé státní gymnázium působící již od roku 1850, Německá státní reálka, Německé soukromé dívčí lyceum, Německý státní učitelský ústav a Německá obchodní akademie založena roku 1894.⁴⁶

3.2 Období nacistické okupace

V roce 1938 došlo k přijetí mnichovské dohody ve prospěch Německa. Nastal konec samostatného Československa. Došlo k odtržení severních oblastí Čech, Moravy a Slezska a v březnu roku 1939 došlo k úplnému hospodářskému rozpadu republiky. České země byly okupovány německou armádou. Vznikl protektorát Čechy a Morava jako součást Velkoněmecké říše. Toto období patří k nejtěžším v dějinách českých zemí.⁴⁷

V těchto těžkých dobách nemůžeme hovořit o vývoji odborného školství. Odborné školství v naší zemi bylo oslabeno o školy, které byly okupovány Němci. Naše země se po stránce hospodářské a politické úplně podvolila Velkoněmecké říši. V období nacismu došlo k odstranění nezaměstnanosti, byla potřeba levné pracovní síly, která se využila pro přípravu a vedení války. Převážná část českých škol byla zrušena, jediné učňovské školy se vyvíjely v rámci směrnic z třicátých let tzv. reformy učňovského školství.⁴⁸

Okupační správa zasahovala do organizačních řádů středních a odborných škol. Od 7. listopadu roku 1939 byla na všech českých školách jako povinný předmět zavedena němčina. Výuka češtiny byla omezena a došlo k úpravám učebnic a osnov. Prošlo nařízení vyučovat žáky dějinám českého národa v závislosti na Německu.

⁴⁶ MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010., s. 90-95.

⁴⁷ BĚLINA, Pavel. *Dějiny země Koruny české II.* 9. vyd. Praha: Paseka, 2003. s. 201.

⁴⁸ ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973, s. 60 - 61.

3.2.1 Okupace a její dopad na olomoucké školství

Za okupace bylo střední české školství omezováno. České školy v Olomouci musely uvolňovat místo německým školám. Některé byly i zrušeny a byly zabrány německým vojskem. Například Reálné gymnázium (dříve Slovanské gymnázium) uvolnilo místo střední škole německé a bylo přesunuto do kláštera voršilek. Druhé gymnázium na ulici Kosinově mělo přeplněnou kapacitu vzhledem k přijímání žáků z okupovaného pohraničí. Dále byl nahrazen Český učitelský ústav německým. *„Počet německých obecných škol se zvýšil na sedm, dále fungovaly čtyři školy hlavní (tak byly nazývány školy měšťanské), pomocná škola, tři živnostenské pokračovací, učitelský ústav, odborná škola pro ženské povolání, hospodářská a vyšší hospodářská škola. Českých obecných škol bylo místo předválečných 24 jen 16, měšťanských (hlavních) místo 12 jen 7, jedna soukromá a pomocná škola.“*⁴⁹ Dále se vyučovalo kromě dvou gymnázií na odborných školách: vyšší odborné dívčí škole, odborné obchodní škole, vyšší hospodyňské a rolnické škole a škole pro ženská povolání. V provozu bylo i 17 pokračovacích škol živnostenských. Výuka na školách byla z různých důvodů narušována. Převážně leteckými poplachy, pro nedostatek paliva na zimu, kdy žáci mívali tzv. zimní prázdniny.⁵⁰

3.3 Období po 2. světové válce

V roce 1945 byly naše země osvobozeny Rudou armádou a začalo období budování nového školství. V dubnu 1945 byl přijat „Košícký vládní program“, který vytyčoval řadu úkolů pro demokratizaci vzdělání. Jedním z prvních úkolů bylo odstranění fašismu ze škol a výchovných zařízení. Byly zrušeny učebnice z dob okupace a německé školy byly uzavřeny. V květnu 1945 bylo obnoveno vyučování na všech školách a od následujícího školního roku byly otevřeny i školy vysoké. Výchova a vzdělání se měly nadále nést ve slovanském duchu s vedoucí silou Svazu sovětských socialistických republik (dále jen SSSR). V červenci na celostátním sjezdu učitelů byly projednávány úkoly pro vybudování nové školy. Mezi požadavky patřilo: zřízení jednotné školy, vzdělávat učitele na vysokých školách, vybudovat Výzkumný pedagogický ústav. Po vítězném únoru 1948 začaly organizační přípravy pro

⁴⁹ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 230.

⁵⁰ Tamtéž, s. 230.

vytvoření jednotné školy a obsahu vyučování a výchovy. Dne 21. dubna 1948 byl přijat zákon o jednotné škole. A školství bylo rozčleněno na školy mateřské (od 3 do 6 let), školy I stupně (školy národní s 5 ročníky), školy II stupně (školy střední se 4 ročníky) a školy III stupně (gymnázia a odborné školy). Poté bylo přistoupeno i ke změnám v obsahu vzdělání a výchovy. V roce 1951 bylo přijato usnesení Ústředního výboru Komunistické strany Československa o přestavbě obsahu učebnic na národních a středních školách. V dubnu 1953 byl přijat zákon o školské soustavě. Povinná školní docházka byla zkrácena na 8 let a došlo ke sloučení školství I a II stupně.⁵¹

3.3.1 Průmysl v Olomouci po roce 1945

Po 2. světové válce došlo v Olomouci ke změnám v odvětví průmyslu. Nejznámější podniky byly zestátněny. Po únoru 1948 bylo mnoho živnostenských podniků zlikvidováno. Znárodněno bylo přes 90% průmyslových podniků ve městě. V Olomouci působilo 32 velkých podniků, jako byly: Národní podnik Závody Milo, Zora, Hanácké závody lihovarské a droždářenské, Obchodní sladovny, Cukrovar a rafinerie cukru, Severomoravské mlýny, Moravskoslezské tiskárny, Moravské železárny a Sigma pumpy později sídlící v Lutíně. V roce 1949 byla Olomouc označována za zemědělsko – průmyslovou oblast.⁵²

3.3.2 Odborné střední školy po 2. světové válce v Olomouci

Po skončení 2. světové války patřilo k největším požadavkům olomoucké veřejnosti co nejrychleji provést odsun olomouckých Němců. Tato situace byla po celé zemi, a i když usnesení o odsunu Němců bylo přijato až na počátku srpna roku 1945, některé revoluční ozbrojené složky a obyvatelé naší země toto usnesení předběhli a začal odsun Němců. První sběrný tábor vznikl už v květnu 1945 v Nových Hodolanech. Byl to největší sběrný tábor pro občany s německou národností na Moravě.⁵³

⁵¹ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I., *Vývoj školských soustav v Českých zemích*, Olomouc, 1989, rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 63/II/10. s. 16 – 18.

⁵² ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004, s. 75 - 76.

⁵³ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 277.

Ve všech školách v naší zemi se ihned přestalo vyučovat v německém jazyce, který byl následně nahrazen jazykem ruským. Výuka se začala zaměřovat hlavně na české dějiny a literaturu a tedy na realie vůbec. Pracovalo se na odstranění nedostatků v systému školství, které způsobila německá okupace, která trvala více než šest let. Zanedlouho po skončení 2. světové války vznesla komunistická strana návrh na sjednocení československých škol a jejich zestátnění. Počátkem roku 1946 předložil Zdeněk Nejedlý návrh zákona o sjednocení škol, který prozatím nebyl přijat. Měšťanské školy byly přejmenovány na střední školy. Těmto školám se vrátily i původní názvy, které měly za první republiky. Po osvobození od Němců nastala největší změna, co se týkala systému středních škol, a to že vznikla povinnost absolvovat střední školu. Do té doby podle zákona z roku 1869 byla povinná školní docházka splněna ukončením studia na obecné škole (ve vyšších třídách), měšťanské škole nebo v nižších ročnících gymnázií či reálků. Pomalu se začal vytvářet nový systém pro odborné střední školy. V roce 1946 bylo v Olomouci několik odborných středních škol. Pro přijetí na tyto školy museli žáci splňovat určité požadavky. Střední odborné školy v Olomouci měly různá průmyslová odvětví, tudíž si budoucí absolventi mohli zvolit, kterou cestou se vydají. Pro všechny tyto školy však platily stejné podmínky pro přijetí žáků ke studiu. Ti museli splňovat: věk 15 let, znalost jazyka, ve kterém se na škole vyučovalo a v neposlední řadě předchozí dosažené vzdělání. Předpokládalo se ukončené vzdělání nižšího stupně gymnázia či reálky nebo učební kurz trvající jeden rok po měšťanské nyní už střední škole. U ženských povolání byly odborné školy většinou dvouleté a pro přijetí ke studiu musely být splněny tyto podmínky: věk 15 let, ukončené vzdělání v tomto případě stačilo základní, dále pak musela být vykonána přijímací zkouška z počtů a českého jazyka.⁵⁴

Po přijetí zákona o jednotné škole z roku 1948 byly spojeny živnostenské školy a tím vznikly dvě odborné školy. Od roku 1951/52 pak vznikla střediska pracujícího dorostu při větších závodech a učiliště státních pracovních záloh. Vzhledem k rozvíjejícímu se průmyslu ve městě se začaly zřizovat nové průmyslové školy. Druhá poválečná reforma školství byla v roce 1953.⁵⁵

⁵⁴ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 282 – 283.

⁵⁵ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 300.

3.4 V dobách socialismu

V prosinci 1960 byl schválen zákon o soustavě a vzdělání v Československé socialistické republice (dále jen ČSSR). Zákon stanovil, že školy a výchovná zařízení budou patřit do jednotné školské soustavy. Zákon vymezoval tyto stupně škol: mateřská škola pro děti (od 3 do 6 let), základní devítiletá škola (od 6 do 15 let) a soustava škol (odborná učiliště, učňovské školy, odborné školy, střední odborné školy, střední všeobecně vzdělávací školy⁵⁶, podnikové technické školy, dále poprvé v zákoně školy pro pracující, nově vymezeny konzervatoře a příslušné ročníky tanečních a hudebních škol, konečně zákon školy pro mládež vyžadující zvláštní péči.⁵⁷

3.4.1 Průmysl a obchod v Olomouci

V ČSSR zesílila ekonomika a toto období vedlo k vyššímu životnímu standardu. Průmysl a zemědělství byly na vysoké úrovni. V Olomouci byl podporován rozvoj strojírenského, potravinářského a chemického průmyslu. Docházelo k budování nových staveb a k rozšiřování staveb stávajících. V letech 1974 a 1975 byly v městské části Holice a v Samotiškách vybudovány průmyslové závody mlékárna Olma, velkopekárna Hanka, Nealko. Prioritní odvětvím průmyslu se v Olomouci stal průmysl potravinářský.

„V centru města byl soustředěn největší počet prodejen maloobchodu a zařízení pro veřejné stravování.“⁵⁸

3.4.2 Střední a odborné školy v Olomouci

V Olomouci od roku 1960/61 působily Střední všeobecné vzdělávací školy. Úkolem těchto škol byla příprava žáků na studium na vysokých školách. V srpnu 1969 pak dále působily tyto školy jako gymnázia. Odborné vzdělávání v Olomouci nabízely tyto střední školy: střední ekonomická škola, dvě strojírenské školy, střední zdravotnická škola a střední

⁵⁶ Od roku 1969 prodlouženy na 4 roky s novým názvem gymnázia

⁵⁷ KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I., *Vývoj školských soustav v Českých zemích*, Olomouc, 1989, rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 63/II/10. s. 19 – 20.

⁵⁸ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 385.

zemědělská škola technická. Dále to byly odborné učiliště zřizované při průmyslových velkých podnicích nebo školy učňovské při menších závodech a učňovská střediska pro praxi.

„Děni ve školách se neslo v duchu budování komunismu. Důraz byl kladen na ideovou výchovu žáků i učitelů. Školy připravovaly oslavy výročí, jež byly stejně jako sjezdy KSČ příležitostí k vyhlášení socialistických závazků.“⁵⁹

3.5 Změny po roce 1989

Politické změny mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989 vedly k pádu komunistického režimu a k přeměně naší země v demokratický stát. Komunistická strana Československa (dále jen KSČ) ztratila politický monopol a došlo k odvolání řady poslanců strany ze zákonodárných sborů. V nové vládě pak získali převahu zástupci Občanského fóra, kteří nahradili poslance z KSČ. Federální shromáždění zvolilo dne 29. prosince 1989 prezidenta a stal se jím Václav Havel. Nová vláda začala pracovat na nové ekonomické reformě a po volbách roku 1990 se prosadila Klausova hospodářská reforma, která spočívala na soukromém vlastnictví, podnikatelských aktivitách, konkurenčním prostředí a redukci státních výdajů. V roce 1991 došlo k privatizaci státního majetku nejprve v tzv. malé privatizaci, kde šlo o malé provozovny služeb a obchodu, ve velké privatizaci šlo o velké závody.⁶⁰

3.5.1 Vzdělávací politika státu

Významným mezníkem formulace vzdělávací politiky státu byl rok 1989, kdy v oblasti školství vyvolaly politické a společenské změny snahu o změnu dosavadního vzdělávacího systému v systém demokratický. Snahou bylo vybudovat takový moderní demokratický systém, který by zároveň umocňoval domácí tradice i vývojové trendy západoevropského školství. V prvních letech po roce 1989 ukazuje reflexe reformy ve školství výrazné podcenění koncepčních a teoretických východisek transformace českého vzdělávacího systému.⁶¹

⁵⁹ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 395.

⁶⁰ BĚLINA, Pavel., et al, *Dějiny země Koruny české II*. 9. vyd. Praha: Paseka, 2003. s 310 – 314.

⁶¹ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. Pedagogická praxe. s. 13.

Národní program rozvoje vzdělávání neboli Bílá kniha se zabývá celou vzdělávací soustavou, která vede k celoživotnímu učení. Tento dokument byl schválen dne 7. února 2001 vládou ČR. Strategií Národního programu rozvoje vzdělávání je „Vzdělávání pro každého po celý život“⁶² kde jsou naplněny vzdělávací potřeby jak dětí a mládeže, tak i dospělých. Celoživotní učení můžeme rozdělit na dvě základní fáze a to počáteční a další vzdělávání. Obsahem počátečního vzdělávání je základní vzdělání, střední vzdělání a vzdělávání terciární.

Základní vzdělávání má všeobecný ráz a kryje se s plněním povinné školní docházky. Střední vzdělávání má všeobecný nebo odborný ráz a je ukončeno výučním listem, závěrečnou zkouškou nebo zkouškou maturitní. Součástí středního vzdělávání je i nástavbové studium, které absolventi středního vzdělání s výučním listem ukončí maturitní zkouškou. Terciární vzdělávání nabízí široký okruh vzdělávání následujícího po maturitní zkoušce, tedy vysokoškolské vzdělávání. Jedná se o odborné nebo umělecké vzdělávání uskutečňované vysokými, vyššími odbornými školami nebo konzervatořemi.

Další vzdělávání následuje po dosažení určité úrovně vzdělání, tedy po vstupu absolventa na trh práce. Jedná se o celoživotní učení, které je nepřetržitým procesem připravovat vzdělávajícího se na učení. Národní diskuze, která vznikla pod názvem Výzva pro deset milionů, byla klíčová pro práci na Bílé knize. Od listopadu 1999 do ledna 2000 pedagogové i široká veřejnost měla možnost se vyjádřit k sedmi podkladovým studiím, které byly vydány právě v tomto období. Záznamy z diskuzí byly shromažďovány v Praze, kde měl sídlo Ústav pro informace ve vzdělávání.⁶³

„Na středních školách (gymnázia, střední odborné školy a střední odborná učiliště) žáci studovali ve čtyřletých oborech zakončených maturitní zkouškou nebo ve dvou až tříletých učebních oborech zakončených závěrečnou zkouškou. Výjimku tvořily konzervatoře – osmileté a šestileté, které byly ukončeny absolutoriem. Po absolvování středoškolského oboru ukončeného maturitou mohli žáci získat další maturitní vysvědčení v jedno nebo dvouletém pomaturitním studiu na střední škole.“⁶⁴

V roce 2007 byly vydány první rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP) a tím byla zahájena kurikulární reforma. V roce 2004 bylo zaznamenáno přes 400 vzdělávacích programů. V návaznosti na schvalování rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání je nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání⁶⁵ novelizováno.

⁶² CZESANÁ, Věra, MATOUŠKOVÁ, Zdena, HAVLÍČKOVÁ, Věra. *Další vzdělávání v ČR*. Praha: Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání NOZV-NVF, 2006. s. 4- 8.

⁶³ SPILKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. Pedagogická praxe. s. 13 – 15.

⁶⁴ Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.: 25461/2009-20 [online]. [cit. 2017-08-10].

Dostupné: www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009. s. 1.

⁶⁵ Nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

3.5.2 Hospodářská komora v Olomouci

Hospodářská komora (dále pak HK) tehdy pod názvem OŽK byla v Olomouci založena 6. května 1851. HK v Olomouci byla pak samostatně založena 14. ledna 1999.

HK dnes slouží jako orgán pro podnikatele. Můžou se tak podílet na vzniku podnikatelského prostředí, podílet se na tvorbě zákonů a vznášet různé připomínky a v neposlední řadě působit na odborné vzdělávání. „*HK Olomouc se podílí svými odborníky z praxe na zvyšování úrovně odborných škol a závěrečných zkoušek odborných škol.*“⁶⁶ Pilotní projekt Plato Moravia úzce souvisí s oblastí školství. Byl to roční vzdělávací, mezinárodní a multiprofesní projekt, na který navazovaly projekty Plato II a Plato III. Tyto projekty využívaly zkušeností předních manažerů a odborníků v regionu.

3.5.3 Rozvoj středních škol v Olomouci

Změny v naší společnosti po roce 1989 se odrazily také v oblasti olomouckého školství. Na středních školách a gymnáziích se začala soustřeďovat výuka na cizí jazyky. V roce 1990 byla založena na Slovanském gymnáziu francouzská sekce, dále pak v roce 1991 na gymnáziu v Hejčíně sekce anglická. Roku 1994 bylo v ulici Čajkovského v areálu Základní školy založeno další gymnázium. Toto gymnázium bylo již v pořadí třetí v Olomouci. V roce 2002 v něm byla zřízena španělská sekce. V tomto období byl také velký zájem o studium na soukromých jazykových školách. „*Značný zájem o studium zaznamenaly i soukromé jazykové školy. Pro střední odborné školství bylo významnou změnou zahájení pomaturitního studia – při průmyslové škole elektrotechnické, obchodní akademii i zdravotní škole byly zřízeny vyšší odborné školy, vzniklo několik soukromých odborných škol.*“⁶⁷

V roce 1991 byla založena Střední odborná škola Olomouc spol. s.r.o. na Řepčínské ulici. Škola poskytuje studium perspektivních oborů komunikace a informačních služeb a veřejnoprávní činnosti. V témže roce byla založena Střední škola stavební a podnikatelská s.r.o., která je soukromá a sídlí v Olomouci část Chomoutov. Nabízí velkou škálu studijních

⁶⁶ ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004, s. 172 - 173.

⁶⁷ BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, s. 453.

oborů jako je klempíř, instalatér, kominík, zedník, elektrikář, atd. A jako dálkové studium obor podnikání. O rok později byla v Olomouci na ulici U Hradiska a později v části Olomouce – Pavlovičky založena Střední odborná škola služeb s.r.o., která je zaměřena na cestovní ruch a hotelnictví. V roce 1993 byla zřízena v Olomouci - Topolanech škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s názvem Střední škola, Základní škola a Mateřská škola DC 90, s.r.o. s obory jako jsou zahradnické a keramické práce. V roce 1999 byla vybudována nová moderní škola pro sluchově postižené na ulici Kosmonautů v Olomouci. V roce 2001 vzniká Moravská střední škola s.r.o. (dříve Střední škola obchodu, gastronomie a designu PRAKTIK s.r.o.) na ulici Pasteurova jako soukromá škola. Nabízí velkou škálu oborů v oblasti ekonomiky, obchodu, gastronomie, designu a aranžérství. V roce 2007 zahájila svou činnost soukromá škola s názvem Střední škola stavební na ulici U Hradiska. Studium je zaměřeno na grafiku a interiérový design a architekturu a pozemní stavitelství.

4 Vývoj České obchodní akademie v Olomouci

První obchodní školy byly zakládány již v 18. století. První škola tohoto typu vznikla v Praze roku 1872 s názvem Československá akademie obchodní. Roku 1882 byla založena již druhá obchodní akademie a to v Chrudimi. První školou na Moravě byla Vyšší obchodní škola v Prostějově, která zahájila provoz rok 1984. Samostatná česká obchodní akademie v Olomouci se dočkala svých prvních žáků teprve v září 1919 a to i přesto, že této myšlence byl nakloněn nejen Klub českých obchodníků. Zřízení první obchodní školy v Olomouci trvalo od první myšlenky téměř čtvrt století. Jejímu zřízení nepřála ani olomoucká městská rada a první světová válka tomu také nepřidala.

4.1 Vznik školy

Česká obchodní akademie (dále pak ČOA) vznikala tedy dlouho. V dubnu roku 1894 podal Politický spolek žádost o zřízení české sekce, ale žádosti nebylo vyhověno a tato situace trvala až do roku 1910. Matice školská podporovala návrh ke zřízení české obchodní akademie. Ministerstvo školství však tento návrh nepodporovalo a jako důvod uvedlo, že v blízkém Prostějově již od roku 1894 funguje česká obchodní škola. I když se Matice školská rozhodla financovat zřízení obchodní akademie v Olomouci ze svých peněz, i tak žádost podaná v roce 1911 nebyla přijata. V roce 1912 Vídeň oznámila odložení návrhu o 3 roky. V roce 1913 opět byla iniciativa žádat ve Vídni u ministerstva, ale opět bylo řešení problému odloženo až do konce 1. světové války. Příznivější situace nastala v roce 1918, kdy 4. prosince rozhodl odbor Národní jednoty pro zřízení české obchodní akademie v Olomouci. Dne 17. března 1919 proběhla schůze zástupců města a Matice školské, která již 2. ledna darovala do státní pokladny 50 tisíc korun na zřízení školy. Tato skutečnost také přispěla k realizaci a otevření české akademie. *“Nabízela se možnost založit samostatnou českou obchodní akademii nebo jako prozatímní řešení ustavit při stávající německé obchodní akademii českou pobočku, případně přeměnit německou akademii za českou”*⁶⁸

⁶⁸ RED. INGR, Jaroslav. *75 let Obchodní akademie v Olomouci: Jubilejní almanach.(1919-1994)*. Olomouc: Obchodní akademie, 1994. s. 8.

4.1.1 První rok školy

Ve školním roce 1919/20 zahájila ČOA v Olomouci svoji činnost, přesněji 15. září 1919, kdy byl otevřen její první ročník. Prozatímním sídlem školy byla budova dnešního Děkanátu Lékařské fakulty UP, kde do té doby sídlila NOA (německá obchodní akademie). Ředitelem školy se stal dr. Josef Vocásek, který doposud působil jako profesor na Obchodní akademii v Hradci Králové.⁶⁹ Zároveň byla při škole otevřena i Kupecké škola pokračovací. Dnes by se dalo říci, že to byla škola učňovského oboru v rámci obchodních služeb. V roce 1934 byla Kupecká škola přeměněna v odbornou školu pokračovací pro obchodní živnost. V roce 1924 byla při ČOA otevřena dvouletá veřejná obchodní škola chlapecká a v roce 1927 se k ní přidal večerní obchodní kurz pro dospělé, který byl čtyřměsíční.⁷⁰ Finanční správu a administrativu školy zřizovalo tzv. kuratorium. Rozhodovalo o financích školy, vybavení školy, o žákovských otázkách, exkurzích, styku s veřejností atd. Kuratorium spravovalo ČOA i NOA, tedy pracovalo v obou sekcích, jak v české, tak i v německé. Hlavními představiteli kuratoria byli 4 zástupci OŽK (Obchodní a živnostenské komory) v Olomouci, 4 zástupci správy města, 1 zástupce z ministerstva školství, ředitelé obou škol, členové dalších institucí a 4 zástupci profesorského sboru. Zástupci z řad učitelů byli rozděleni na 2 z české a 2 z německé školy.

V prvním roce po otevření měla škola ve třech třídách celkem 151 žáků. První ročníky byly 2 a to třídy označené A a B. Dále jednu třídu tvořil abiturientský kurz, kde bylo přijato 52 posluchačů, z toho 1 posluchačka. Zahajovací řeč přednesl starosta města a předseda kuratoria JUDr. Karel Mareš.⁷¹ Zájem o studování na ČOA byl velký, z kapacitních důvodů nemohli být někteří žáci přijati. Studium na obchodní akademii trvalo 4 roky a bylo zakončováno maturitní zkouškou. V počátečních letech byla obchodní akademie převážně chlapeckou školou. Dívčí zastoupení zde bylo přibližně okolo 15ti procent.

Na škole působili, kromě ředitele školy, 4 profesori a 6 profesorů na výpomoc, jejichž hlavním úvazkem byla převážně výuka na jiné škole nebo povolání mimo školství. Platy profesorů byly financovány kuratoriem a ředitel školy ze státního rozpočtu. Od roku 1921 dalším 3 členům pedagogického sboru mzdu vyplácel stát a od roku 1925 už všem profesorům na škole. Důvodem také byl závazek kuratoria, že bude postavena nová školní

⁶⁹ Tamtéž, s. 8.

⁷⁰ FABIÁNOVÁ, P., KOUDELA, M. *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci 8(27) 1999*. Olomouc: Státní okresní archiv v Olomouci, 2000., s. 24-25.

⁷¹ SOKA Olomouc, *První výroční zpráva OA v Hl. městě Olomouci za školní rok 1919-20.*, 1920.

budova akademie.⁷²

4.1.2 Budova školy

Škola také zpočátku neměla vlastní budovu. To se však změnilo po roce 1923, kdy se začala stavět nová budova obchodní akademie, jež vyhovuje vhodně požadovanému prostoru téměř nezměněných dispozic dodnes. Obchodní akademie byla vystavěna ve tvaru U naproti původní německé obchodní akademii (dnes Děkanát Lékařské fakulty UP) a tím vznikl uzavřený komplex dvou budov. I když stavební plány na vznik budovy byly zhotoveny již nějakou dobu, práce na objektu byly zahájeny až o prázdninách roku 1923. Již od začátku výstavby školy byly problémy s jejím financováním. Stavební práce pokračovaly pomalu. Jako první měla být postavena část budovy, kde mělo být 6 tříd a 3 kabinety. K příznivcům ČOA patřil i předseda odboru ministerstva školství Alois Pižl, jehož zásluhou byly práce na budově urychleny. Prozatímním sídlem ČOA byla přístavba při NOA vybudována roku 1912, která jí měla sloužit i nadále. Na tuto přístavbu navázala nová budova obchodní akademie, která se zachovala dodnes. Stavbu projektoval stavební rada Otto Walacher a vedení stavby se ujali stavitelé Ing. Chlup a Ing. Sychrava. Náklady na budovu tehdy činily 2 245 000 Kč a vnitřní zařízení školy vycházelo na 392 180 Kč.⁷³ Dne 15. 10. 1924 byla nová budova ČOA otevřena a mohla začít plnit svůj účel. Díky větší kapacitě mohlo být přijímáno více žáků a rozšířil se i pedagogický sbor. V budově školy byly také otevřeny knihovny a kabinety, které byly nově vybaveny. Jejich speciální vybavení se rok od roku zlepšovalo.⁷⁴ Nová moderní budova splňovala i požadavky na prostředí v okolí školy. Škola byla postavena v blízkosti parku na dnešní ulici tř. Spojenců. *„Kromě tříd, kabinetů, ředitelny, sekretariátu, auly, sborovny a bytu pro školníka se pamatovalo i na hovornu, profesorskou knihovnu a čítárnu, žákovskou knihovnu a čítárnu, laboratoře, šatny, místnosti pro sbírky, dokonce i odpočinkový pokoj pro dívky.“*⁷⁵ Škola byla vyzdobena sochami od akademického sochaře J. Pelikána. Byly to reliéfy J. A. Komenského, boha obchodu Merkura a reliéf umístěn v průčelí budovy. Jediné co by se dalo této moderní budově vytknout, bylo, že neměla tělocvičnu, která ve škole dlouhá léta scházela.

⁷² SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. s. 6.

⁷³ RED. INGR, Jaroslav. *75 let Obchodní akademie v Olomouci: Jubilejní almanach.(1919-1994)*. Olomouc: Obchodní akademie, 1994. s. 7.

⁷⁴ FABIÁNOVÁ, P., KOUDELA, M. *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci 8(27) 1999*. Olomouc: Státní okresní archiv v Olomouci, 2000., s. 24-25.

⁷⁵ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. s. 8.

4.2 Historie obchodní akademie v letech 1921 – 1945

V roce 1921 byly vydány učební osnovy, které byly několikrát změněny. Hlavními předměty byly: matematika, kupecké počty, právní a národohospodářská nauka, účetnictví, nauka o podniku, obchodní nauka o korespondenci. Dále se vyučovalo psaní na stroji a těsnopis, přírodovědné předměty (nauka o zboží, hospodářský zeměpis) a výuka jazyka mateřského, němčiny a dalšího cizího jazyka.⁷⁶ Tyto předměty byly rozděleny do čtyř skupin na všeobecně vzdělávací předměty, ekonomické předměty, manuální předměty a cizí jazyky.⁷⁷

Ve školním roce 1922/1923 studovalo na ČOA celkem 317 žáků. Ve dnech 11. až 22. června roku 1923 se konaly první maturitní zkoušky na ČOA. Zkoušek se zúčastnilo 37 studentů ze dvou čtvrtých ročníků. Zpočátku se maturitní zkoušky neúčastnili všichni studenti, jen ti kteří chtěli pokračovat ve studiu na vysoké škole. V dalších letech pak maturitní zkoušky skládali téměř všichni studenti čtvrtých ročníků.⁷⁸

Ve školním roce 1924/1925 byla otevřena chlapecká obchodní škola, jejíž vznik povolilo ministerstvo školství. Chlapecká škola při ČOA byla umístěna ve starší části budovy a navštěvovalo ji 40 žáků. Od roku 1923/1924 probíhaly večerní kurzy pro dospělé, kurzy jazykové, psaní na stroji, živnostenské a vojenské obchodní. V roce 1926/1927 byla otevřena drogistická škola a to vedle kupecké školy pokračovací.⁷⁹ Na těchto školách se platilo školné. Na ČOA 800 Kč ročně, na chlapecké obchodní škole 500 Kč ročně a v abiturientském kurzu 900 Kč ročně. A 50 Kč bylo zápisné pro všechny studenty. Nemajetní žáci mohli být osvobozeni od placení školného. Byly jim poskytovány příspěvky či stipendia ze strany kuratoria.⁸⁰

Ve školním roce 1929/1930 slavila škola desáté výročí od svého založení. Profesorský sbor už měl 24 profesorů a 2 vedlejší učitele. Tohoto školního roku pronesl ředitel školy Adolf Kubíček řeč k žákům školy u příležitosti 80. narozenin prezidenta T. G. Masaryka. Koncem roku 1929 bohužel zemřel první ředitel ČOA pan PhDr. Josef Vocásek, který byl

⁷⁶ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. str. 6.

⁷⁷ FABIÁNOVÁ, P., KOUDELA, M. *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci 8(27) 1999*. Olomouc: Státní okresní archiv v Olomouci, 2000., s. 27.

⁷⁸ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. str. 6.

⁷⁹ SOkA Olomouc, *50. výročí střední ekonomické školy v Olomouci*, Výbor pro oslavy založení školy, 1969. Vytiskla Severografia, n. p., Trutnov, str. 19.

⁸⁰ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. str. 6.

doktorem filosofie a vykonal zkoušky z obchodních věd. Jeho učitelská kariéra začala roku 1896, kdy vyučoval na Vyšší odborné škole v Prostějově. Dále pak o necelý rok později začal vyučovat komerční předměty v Hradci Králové, kde působil celých 22 let. Zároveň byl i členem zkušební komise na vyšších obchodních školách v Praze. V roce 1919 byl jmenován prvním ředitelem ČOA v Olomouci, kde působil 4 roky.⁸¹

V období okupace i škola pocítila vliv němců na celé město. Část bývalé německé obchodní školy nyní patřila NOA. Tím se pro ČOA snížil počet učeben. Škola musela přejít k náhradnímu řešení a začala vyučovat i ve sklepních prostorách. V období války škola neměla dostatek financí a docházelo i ke změnám v učebních plánech. Některé názory a morální postoje členů profesorského sboru měly neblahé důsledky. Dne 1. září 1939 došlo k zatýkání členů profesorského sboru a dva členové byli i uvězněni Adolf Kubíček a Bohuslav Glos. Dále pak Alexandr Trusov, který už nebyl v té době členem profesorského sboru a profesor Josef Nečesaný, který byl zatčen v prosinci. Nárůst studentů zaznamenaly abiturientské kurzy. Počet studentů se zvýšil trojnásobně. V roce 1940/41 navštěvovalo kurz 174 studentů. Avšak kurzy byly roku 1942/43 zrušeny a škola byla v roce 1944 uzavřena. V roce 1942 byli obviněni studenti ČOA z předávání protiněmeckých písemností. Několik absolventů školy bylo připraveno o život. Usmrčen byl i bývalý pedagog Ing. Alexandr Trusov a dva posluchači abiturientského kurzu T. Navrátil a Z. Kopřiva.⁸²

V roce 1945 po osvobození naší země byla na škole opět normálně zahájena výuka. Škola se pomalu dostávala do chodu a nepříznivé události v období války byly pomalu napravovány. Kupecká škola a abiturientský kurz již nebyly obnoveny. Ředitelem školy se stal profesor Adolf Kubíček.⁸³

⁸¹ SOkA Olomouc, *Jedenáctá výroční zpráva OA v Hl. městě Olomouci za školní rok 1929-30*. Olomouc: Nákladem OA – Tiskem nár. knihtiskárny Kramář a Procházka v Ol. 1930.

⁸² RED. INGR, Jaroslav. *75 let Obchodní akademie v Olomouci: Jubilejní almanach.(1919-1994)*. Olomouc: Obchodní akademie, 1994. s. 18 - 19

⁸³ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. str. 10

4.3 Vývoj školy v letech 1946 – 1989

Vzhledem ke změnám po únoru 1948 hlavně v oblasti společenské a v ekonomice, také Obchodní akademie přizpůsobila obsah výuky. V tomto období docházelo k častým školským reformám. V roce 1949 se z těchto důvodů Obchodní akademie přejmenovala na Vyšší hospodářskou školu, na které studium trvalo 4 roky. A v témže roce i Obchodní škola změnila název na Hospodářskou školu s dvouletým oborem. Ke změnám došlo i v oblasti vedení školy. Do roku 1950 mělo na starost vedení a správu školy kuratorium. Od školního roku 1950/51 funkci kuratoria nahradilo ministerstvo školství. Na správě školy se také podílel krajský národní výbor a důležitou funkci plnilo i Sdružení rodičů a přátel školy. V letech 1949 – 1958 byl ředitelem školy JUDr. Theodor Hrdý. Ve školním roce 1952/53 bylo na škole otevřeno večerní studium pro dospělé, aby si mohli rozšířit kvalifikaci. V roce 1961 se škola opět přejmenovala na Střední ekonomickou školu s délkou studia 4 roky a škola s dvouletým studiem se nazývala Ekonomická škola.⁸⁴ V roce 1958 nastoupil na místo ředitele školy Vladislav Fleischmann. V tomto období se studenti školy účastnili grafických soutěží, kde se soutěžilo v těchto disciplínách: psaní na stroji, těsnopisu a stenotypistice. Ve všech těchto disciplínách měla škola celostátní vítěze. V psaní na stroji měla škola dokonce mistryni světa. Od roku 1960 byl ve škole vydáván měsíční časopis s názvem Mladý ekonom.

V roce 1968 po okupaci naší země pocítila škola velké omezování v jejím rozvoji. Od roku 1970 probíhaly prověrky učitelů Komunistickou stranou Československa. Ze školy byly odstraněny veškeré složky demokracie a škola získala jakýsi škrobený ráz. I přesto škola uspořádala několik událostí, jako byly například večery poezie. V roce 1973 se do funkce ředitele školy dostal Ing. Oldřich Měšťánek. Zájem o ekonomické vzdělání stále rostl. Ve školním roce 1973/74 studovalo na škole celkem 1250 studentů. Z toho důvodu byla i neodkladná rekonstrukce budovy uskutečněna a počet učeben se navýšil o sedm. V roce 1978 byla pak otevřena dostavba k původní budově a vznikl tak nový komplex tří budov. V roce 1986 byla také konečně dobudována dlouhá léta chybějící tělocvična, která se nacházela asi 150 metrů od budovy školy.

⁸⁴ RED. INGR, Jaroslav. *75 let Obchodní akademie v Olomouci: Jubilejní almanach.(1919-1994)*. Olomouc: Obchodní akademie, 1994. s. 19-20.

4.4 Škola od roku 1989 po současnost

V roce 1989 na místo ředitele školy nastoupil po Ing. Měšťánkovi, který působil na škole celých šestnáct let, PhDr. Jan Sobotka. V roce 1990 začal platit zákon o jmenování do funkcí ředitelů škol, s tím, že ředitelé byli jmenováni na základě konkurzního řízení. V roce 1991 byli ředitelé odvoláni. V roce 1992 byl tedy vypsan konkurz na místo ředitele školy a v tomto konkurzu opět nejlépe obstál dr. Sobotka, který byl opět jmenován. Jak se změnila společenská, ekonomická a politická situace po listopadu roku 1989 v naší zemi, tak i škola zaznamenala nemalé změny. Ráz školy se opět navrátil k demokracii a změnil se hlavně obsah výuky. V roce 1990 změnila škola název zpět na Obchodní akademii a Obchodní školu. Škola se rozhodla za podpory Ministerstva školství pro navýšení doby studia. Studium na Obchodní akademii bylo prodlouženo na pět let z původních čtyř. U Obchodní školy tomu nebylo jinak, doba studia se také prodloužila, a to ze dvou na tři roky. Tomuto rozhodnutí předcházelo několik pedagogických porad a na mimořádné poradě 8. března 1990 podala škola ministerstvu své stanovisko. Hlavním klíčovým důvodem bylo navýšení hodinových dotací u odborných předmětů a cizích jazyků. V témže roce byl ministerstvem zrušen mimo jiné předmět odborná praxe, ale ve školním roce 1994/95 byl tento předmět do učebního plánu opět navrácen. Školní rok 1995/96 byl klíčový pro Obchodní školu, na které se konaly poslední závěrečné zkoušky, a tato forma studia byla pro nezájem zrušena. Ve školním roce 1996/97 byl školský zákon novelizován a stanovil délku studia pro všechny střední školy s maturitou na čtyři roky. Hlavním důvodem bylo prodloužení základní školní docházky na 9. ročníků.⁸⁵

V roce 1998 a 1999 se škola zúčastnila sondy „Maturant“, která vyhodnotila úroveň žáků maturitních ročníků. Škola se umístila na 2. místě ze všech moravských odborných středních škol a na 5. místě v celkovém hodnocení škol v ČR.⁸⁶ Od roku 2001 byl zaveden nový studijní obor, který byl schválen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále pak MŠMT). Tento obor byl nazván Ekonomické lyceum. Obor sloužil jako příprava žáků na studium na vysoké či vyšší odborné škole především ekonomického zaměření. Od roku 2001 se zřizovatel školy stal Olomoucký kraj namísto MŠMT.⁸⁷ „Období 1999 – 2004

⁸⁵ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. str. 17 – 19.

⁸⁶ SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 1994-1999*. Olomouc: Obchodní akademie za spolupráce nakl. Danal, 1999. s. 6.

⁸⁷ SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 1999-2004*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc za spolupráce nakl. Danal, 2004. s. 4.

*zaznamenalo v životě školy především rozvoj celé řady aktivit, práci na projektech, zavádění nových metod a forem výuky, úspěchy v soutěžích, zlepšení materiálních podmínek zejména v oblasti výpočetní techniky, ale především potvrdilo trvale velmi dobrou úroveň absolventů, o které svědčí jejich úspěšnost ve studiu na vysokých a vyšších odborných školách i kladná odezva od zaměstnavatelů.*⁸⁸

V roce 2003 byl na škole spuštěn pilotní projekt „Výuka vybraných ekonomických a neekonomických předmětů na obchodních akademiích s využitím e-learningu.“, ve kterém škola se svým projektem uspěla. V témže roce získala škola grant Evropské unie v programu nazvaném Socrates-Comenius. Program se zabýval trhem práce a absolventy školy a jejich uplatnění. V roce 2004 se škola umístila na 2. místě v celostátní soutěži „Ekonomický tým 2004“. V roce 2005 byly zahájeny jazykové kurzy angličtiny, němčiny a francouzštiny v programu Brána jazyků. Ve školním roce 2006/2007 byl zahájen projekt „Úspěšní mladí podnikatelé“. V srpnu roku 2008 se stala novou ředitelkou školy Ing. Romana Novotníková.⁸⁹

Škola byla zapojena do řady projektů jak mezinárodních, tak přímo v rámci školy. V roce 2009 to byl projekt „Ekonomické procesy v podniku názorně a zajímavě“. Kde si učitelé mohli vyzkoušet netradiční formu výuky.⁹⁰ Dále pak „*Projekty eTwinning jsou typem vzdělávací aktivity založené na vzájemné spolupráci učitelů i žáků evropských škol prostřednictvím ICT nástrojů. Žáci si vyměňují informace, ve společném prostředí je sdílejí a vytvářejí společné výstupy. V mezinárodním projektovém týmu pracují na společných úkolech. K vzájemné komunikaci využívají diskusní fóra, chaty, videokonference apod.*“⁹¹

V roce 2012 získala škola 1. místo v celostátní soutěži Ekonomický tým 2012. Škola v současné době nabízí tři ekonomické obory. Obchodní akademie a Ekonomické lyceum zakončené maturitní zkouškou – délka studia 4 roky. A jednoleté zkrácené studium oboru Obchodní akademie pro uchazeče, co již mají vystudovanou jinou střední školu s maturitou a chtějí si doplnit vzdělání v oblasti ekonomiky.

⁸⁸ SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 1999-2004*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc za spolupráce nakl. Danal, 2004. s. 6.

⁸⁹ SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009. str. 44 - 47.

⁹⁰ SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 2009-2014: almanach 2014*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc, 2014. s. 19.

⁹¹ Obchodní akademie Olomouc. *Projekty*. [online] 2017 [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.oaol.cz/cs/content/etwinning>

Závěr

Napsáním této bakalářské práce jsem se snažila vytvořit ucelený historický přehled vývoje odborného obchodního vzdělávání v Olomouci od počátku 18. století po současnost v kontextu se společenskými změnami v naší zemi a popsat podrobněji historii obchodního vzdělávání na příkladu Obchodní akademie v Olomouci.

V úvodní části práce jsem stručně zpracovala vývoj obchodu v Olomouci od řemeslnických cechů až po začínající živnosti a průmysl, kdy s rozvojem průmyslu a obchodu stoupala i potřeba odborného obchodního vzdělávání. Tuto část jsem zpracovala od počátku 18. století až po 2. polovinu 19. století.

Další část práce jsem věnovala vývoji odborného obchodního vzdělávání od 18. století, tedy kdy začala vznikat první gymnázia, později reálná gymnázia a reálky, až do roku 1918. Od 2. poloviny 19. století vznikaly odborné školy a velký rozmach zažily školy obchodní. Na tuto část navazuje kapitola, která se zabývá historickým vývojem událostí v rámci odborného obchodního školství až po současnost. Příkladem obchodní školy mi byla Obchodní akademie v Olomouci, jejíž historický vývoj jsem podrobněji zmapovala v závěrečné části této práce.

Pro zpracování této práce jsem využila nejen sekundárních zdrojů, ale především primárních pramenů jako byly archiválie Státního archivu v Olomouci, almanachy, výroční zprávy školy, Olomoucké archivní sborníky. Tyto zdroje informací mi umožnily vytvořit přehledný a celistvý rozbor vývoje odborného obchodního školství.

Výsledkem této práce je ucelený přehled historických proměn odborného obchodního vzdělávání v Olomouci v kontextu se společenskými, ekonomickými a politickými proměnami v naší společnosti.

Použité zkratky:

ČOA	Česká obchodní akademie
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
HK	Hospodářská komora
KSČ	Komunistická strana Československá
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NOA	Německá obchodní akademie
OŽK	Obchodní a živnostenská komora
RVP	Rámcový vzdělávací program
SOkA	Státní okresní archiv
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ZŠR	Zemská školní rada

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ:

Literatura

AUERHAN, Jan., et al, *Česká politika, V.: Kulturní, zvláště školské úkoly české politiky*. Praha: Edvard Leschinger, 1913.

BARTOŠ, Josef, TRAPL, Miloš. *Československo 1918-1938*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0267-X (brož.)

BĚLINA, Pavel., et al, *Dějiny zemí Koruny české II*. 9. vyd. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-607-X

BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 2. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2368-5. ISBN 978-80-244-2370-8 (soubor). ISBN 978-80-244-2369-2 (2. sv.).

CZESANÁ, Věra, MATOUŠKOVÁ, Zdena, HAVLÍČKOVÁ, Věra. *Další vzdělávání v ČR*. Praha: Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání NOZV-NVF, 2006. ISBN 80-86728-37-4.

ČERMÁK, Miloslav. *Olomoucká řemesla a obchod v minulosti*. Olomouc: Memoria, 2002. ISBN 80-85807-19-X.

ČERMÁK, M., SPIŠÁK, J., *Historie a současnost podnikání na Olomoucku*, nakladatelství a vydavatelství Městské knihy s.r.o., Žehušice, 2004. ISBN 80-86699-19-6.

ČERNOHORSKÝ, Zdeněk. *Vývoj učňovského školství v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. ISBN 14-385-73.

JANÁK, Jan., HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989.

KOVÁŘÍČEK, V., KOVÁŘÍČKOVÁ, I., *Vývoj školských soustav v Českých zemích*, Olomouc, 1989, rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 63/II/10.

SPILOKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-942-9.

ŠMERAL, Jiří, BUREŠOVÁ, Jana., SCHULZ, Jindřich., et al, *Dějiny Olomouce 1. svazek*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2369-2. ISBN 978-80-244-2370-8 (soubor). ISBN 978-80-244-2368-5 (1. sv.).

Prameny

FABIÁNOVÁ, P., KOUDELA, M. *Ročenka Státního okresního archivu v Olomouci* 8(27) 1999. Olomouc: Státní okresní archiv v Olomouci, 2000.

Olomoucký archivní Sborník 7/2009, MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, I. část (1850 - 1918)*, s.109 - 129, © Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2009. ISBN 978-80-86388-74-8

Olomoucký archivní Sborník 8/2010, MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, II. část (1918- 1938)*, s.82 - 95, © Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2010. ISBN 978-80-86388-82-3

Olomoucký archivní Sborník 9/2011, MINAŘÍKOVÁ, H., *Přehled vývoje olomouckého nižšího a středního školství od poloviny 19. století do roku 1960, III. část (1939 - 1945)*, s.152 - 161, © Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv Olomouc, 2011. ISBN 978-80-86388-92-2

RED. INGR, Jaroslav. *75 let Obchodní akademie v Olomouci: Jubilejní almanach.(1919-1994)*. Olomouc: Obchodní akademie, 1994.

SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 1994-1999*. Olomouc: Obchodní akademie za spolupráce nakl. Danal, 1999. ISBN 80-85973-71-5.

SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 1999-2004*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc za spolupráce nakl. Danal, 2004. ISBN 80-85973-99-5.

SLEZÁKOVÁ, Dana., SOBOTKA, Jan. *Obchodní akademie Olomouc v letech 2009-2014: almanach 2014*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc, 2014. ISBN 978-80-260-7219-5.

SOkA Olomouc, *První výroční zpráva OA v Hl. městě Olomouci za školní rok 1919-20.*, 1920.

SOkA Olomouc, *Jedenáctá výroční zpráva OA v Hl. městě Olomouci za školní rok 1929-30*. Olomouc: Nákladem OA – Tiskem nár. knihtiskárny Kramář a Procházka v Ol. 1930.

SOkA Olomouc, *50. výročí střední ekonomické školy v Olomouci*, Výbor pro oslavy založení školy, 1969. Vytiskla Severografia, n. p., Trutnov.

SOkA Olomouc, *90 let Obchodní akademie v Olomouci: almanach 2009*. Olomouc: Obchodní akademie Olomouc ve spolupráci s nakl. Anag, 2009.

Další zdroje

Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství) Č.j.: 25461/2009-20 [online]. [cit. 2017-08-10].

Dostupné: www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009.

Obchodní akademie Olomouc. *Projekty*. [online] 2017 [cit. 2017-08-10]. Dostupné z: <https://www.oaol.cz/cs/content/etwinning>

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1 – Seznam ředitelů školy

Příloha č. 2 – Přehled názvů škol 1919 – dosud

Přílohy:

Příloha č. 1

Seznam ředitelů školy

PhDr. Josef Vocásek	1919 – 1923
PhDr. František Relich	1923 – 1939
Antonín Jiroušek	1939 – 1941
František Kropáč	1941 – 1945
Prof. Adolf Kubíček	1945 – 1949
JUDr. Theodor Hrdý	1949 – 1958
Vladislav Fleischmann	1958 – 1973
Ing. Oldřich Měšťánek	1973 – 1988
PhDr. Jan Sobotka	1988 – 2008
Ing. Romana Novotníková	2008 - dosud

Příloha č. 2

Přehled názvů škol 1919 – dosud

Obchodní akademie	1919 – 1949
Obchodní škola	1924 - 1949
Vyšší hospodářská škola	1949 – 1953
Hospodářská škola	1949 – 1961
Střední ekonomická škola	1961 – 1990
Ekonomická škola	1961 – 1982
Obchodní škola	1990 - 1996
Obchodní akademie	1990 – dosud

Další školy, které působily při Obchodní akademii:

Kupecká škola pokračovací	1919 – 1941
Kupecká škola drogistická	1926 – 1941
Učňovská škola obchodní	1941 - 1945

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Lucie Myšáková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, PhD.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Historické proměny odborného obchodního vzdělávání v Olomouci
Název v angličtině:	Historical changes of professional trade education in Olomouc
Anotace práce:	Cílem bakalářské práce je zanalyzovat vývoj a proměny odborného obchodního vzdělávání v Olomouci v kontextu s obecnými ekonomickými, politickými a společenskými změnami na našem území a vytvořit tak ucelený přehled historických proměn odborného obchodního vzdělávání v Olomouci.
Klíčová slova:	obchodní vzdělávání, odborné školství, obchod, historie, Olomouc
Anotace v angličtině:	The aim of bachelor diploma thesis is to analyze the development and transformation of vocational business education in Olomouc in the context of general economic, political and social changes in our area. This leads to a comprehensive survey of historical transformation of vocational business education in Olomouc.
Klíčová slova v angličtině:	business education, vocational school system, business, history, Olomouc
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Seznam ředitelů školy Příloha č. 2 – Přehled názvů škol 1919 – dosud
Rozsah práce:	46 stran + 2 strany příloh
Jazyk práce:	Čeština